

روشهای مهار خون ریزی^۱

برای این کار میتوانید از چند روش زیر استفاده کنید:

۱- بالا نگه داشتن عضو آسیب دیده

۲- فشار مستقیم بر روی محل خون ریزی

۳- فشار بر روی نقاط فشار (منظور از نقاط فشار، نقاطی هستند که شریان یا همان سرخرگ اصلی، از آن عبور کرده است).

۴- اگر خون ریزی جزئی باشد، خون ریزی ممکن است با ریختن آب سرد بر روی آن بند بیاید.

۵- استفاده از تورنیکت یا شریان بند در خون ریزی های شدید تورنیکت باند عریضی است که استفاده از آن به طور صحیح سرخرگ را بسته و مانع خون ریزی می شود. از این وسیله تنها در موارد بسیار ضروری (نظیر قطع سرخرگ بزرگ، قطع عضو و یا عدم مهار خون ریزی با روشهای دیگر) استفاده می شود.

¹ <http://www.emdadgar.com/bleedingfamahar.htm>

کمکهای اولیه در خون ریزی خارجی

جهت کنترل خون ریزی خارجی باید چهار مورد اساسی زیر به ترتیب و به سرعت انجام پذیرد:

۱- فشار مستقیم

۲- بالا نگه داشتن عضو

۳- فشار بر نقاط فشار

۴- استفاده از تورنیکت یا کیسه هوایی

۱- فشار مستقیم:

موثرترین روش در کنترل خون ریزی از طریق فشار مستقیم میباشد که به یکی از دو روش زیر انجام میگردد:

الف- گاز استریل (یا تکه پارچه تمیز) را روی محل خون ریزی گذاشته و با دست روی آن فشار وارد شود تا خون ریزی قطع گردد.

ب- قطعه ای گاز استریل را روی محل خون ریزی گذاشته و به وسیله بانداژ محکم آنرا ببندید تا خون ریزی کنترل گردد.

۴- استفاده از تورنیکت یا کیسه هوایی :

این روش فقط زمانی انجام میشود که کوشش های قبلی جهت کنترل خون ریزی موثر واقع نشود و یا در مواقعی که اندامی قطع گردیده و نگرانی درمورد از بین رفتن بافت های پایین تر از محل بستن تورنیکت نباشد .

روش بستن تورنیکت :

۱- ابتدا گاز یا دستمالی بر روی بازو قرار دهید که علاوه بر نقش حفاظتی باعث افزایش فشار در آن نقطه گردد .

۲- به وسیله باند نواری دستمال فوق را ثابت کنید. و سپس اهرمی مثل یک تکه چوب یا لوله یا حتی خود کار را روی آن قرار دهید و باند را بعد از قراردادن آن گره دیگری بزنید.

۳- اهرم را به حول مرکز گره تا اندازه های بچرخانید که خون ریزی قطع شود در اینحال اهرم را بوسیله گره ثابت کنید .

به هیچ وجه تورنیکت را به منظور خون رسانی به اعضا باز نکنید. چرا که این کار کمکی نمی کند و تنها احتمال خطر را برای فرد بیشتر می کند.

نکته : ۱- اندامی که با تورنیکت بسته شده حتماً باید در معرض دید باشد

۲- حتی در زخمهای ران و بازو تورنیکت حداقل باید ۲ اینچ یا ۵ سانتی متر بالاتر از آن بسته شود.

عده ای از پزشکان استفاده از کیسه هوایی دستگاه فشار خون با فشار حدود ۱۵۰ میلی متر جیوه را پیشنهاد می کنند که عملاً اگر امکان پذیر باشد راه ایمنی تری میباشد. در دهه های اخیر استفاده از وسیله ای به نام آتل بادی پیشنهاد شده که کیسه های پلاستیکی با حفره میان خالی هستند و مانند جوراب پوشیده و سپس باد می کنند. این وسیله علاوه بر اینکه میتواند به عنوان یک آتل مصرف شود در موارد خون ریزی ها نیز به عنوان کمک دهنده در جلوگیری از خون ریزی یا در موارد شوک حاصل از خون ریزی به عنوان کمک در کاهش جریان خون اندامها مورد استفاده قرار می گیرد.

دربستن تورنیکت باید بسیار دقت کرد . چه بسا افرادی که به دلیل سهل انگاری امدادگران عضو خود را از دست داده اند . به همین دلیل استفاده از تورنیکت و آتل بادی در بسیاری از نقاط جهان معلق مانده است و تنها در موارد خاص مورد استفاده قرار می گیرد . در بستن تورنیکت در قسمتی از اندام مثلاً دست باید توجه کرد برای جلوگیری از آسیب و قطع عضو سالم به اندازه ای تورنیکت را محکم کنیم که نبض احساس شود تا از تخریب عضو جلوگیری شود و تا حد امکان سعی شود از تورنیکت استفاده نشود .

کنترل بوسیله سرما :

در موارد شکستگی، سوختگی و خون ریزی های خفیف میتوان با استفاده از کیسه های حاوی یخ در محل ضایعه، علاوه بر کاهش درد و تورم باعث کاهش خون ریزی نیز

شد. توجه داشته باشید که استفاده از سرما به تنهایی نمی تواند در کنترل خون ریزی موثر باشد و باید همراه با دیگر اقدامات انجام گیرد.

توجه : برای جلوگیری از سرمازدگی مورد نظر، کمپرس سرما را نباید بیش از ۲۰ دقیقه ادامه داد.

با توجه به مطالب فوق در مصدوم دچار خون ریزی اقدامات زیر را بترتیب به عمل آورید :

- ۱- محل خون ریزی را مشخص کنید.
- ۲- نوع خون ریزی را مشخص نمایید.
- ۳- خون ریزی را کنترل کنید (باید از حداقل امکانات حداکثر استفاده بعمل آید).
- ۴- اگر جهت کنترل تورنیکت بسته اید زمان آن را درجایی که کاملاً در معرض دید باشد مثلاً سینه یا پیشانی بیمار بنویسید .
- ۵- بیمار را جهت پیگیری صدمات وارد شده کنترل کنید.

فراموش نکنید که تمامی این عملیات را در موقعی می توان انجام داد که ابتدا وضع تنفس و قلب بیمار کنترل شده باشد.

ت- خون ریزی داخلی :

تعریف: چنان چه خون پس از خروج از رگ در داخل حفره ای از بدن ریخته و محل خون ریزی مشاهده نشود، خون ریزی داخلی گویند. مانند خون ریزی در داخل جمجمه، ویا در مجاری گوارشی.

کمکهای اولیه در خون ریزی های داخلی :

در مورد خون ریزی های داخلی، مهم ترین کار رساندن بیمار به مرکز درمانی است و بهترین اقداماتی که میتوان انجام داد به ترتیب زیر است :

- ۱- کنترل علائم حیاتی
 - ۲- کنترل راههای هوایی
 - ۳- قرار دادن بیمار در بهترین وضعیت
- مثلاً اگر بیمار دچار تهوع و استفراغ های مکرر است او را به پهلو خوابانده و اگر خون ریزی داخلی اندامها (دست و پا) است، اندام را بالا نگه دارید.
- ۴- بیمار اگر دچار شوک است کمکهای اولیه در مورد او انجام شود.
 - ۵- در صورت امکان به بیمار اکسیژن داده و به او هیچ چیز نخورانید.
 - ۶- در اولین فرصت ممکن بیمار را به مرکز درمانی انتقال دهید.

نکته ۱: در صورت ضربه به سر – استفراغ های مکرر زنگ خطر بزرگی جهت اعلام خون ریزی داخل مغزی میباشد که میتواند باعث مرگ مصدوم گردد. همچنین خروج مایع مغزی نخاعی که همانند آبریزش بینی از بینی و مایع شفاف از گوش می باشد از علایم ضربه مغزی می باشد.

در ضربه مغزی:

سر مصدوم را بالاتر از سایر اندام او قرار دهید. از خروج مایع مغزی نخاعی به بیرون جلوگیری نکنید و هر چه سریعتر مصدوم را به مرکز درمانی انتقال دهید.

نکته ۲: در صورت ضربه به شکم – دل درد شدید زنگ خطر بزرگی جهت اعلام خون ریزی داخل شکم میباشد و در صورت عدم توجه باعث مرگ مصدوم خواهد شد.